

/ פארק חירייה: עמק החפצים הדחויים /

עקרונות התכנון כפי שהוגשו לתחרות ע"י המתכננים

הצעתנו לפארק חירייה מביאה לידי ביטוי את מהותה של חירייה כמזבלה, "הר של אשפה". באי הפארק יוזמנו לחוות פארק מיוחד במינו, נוף חדש שנברא בתוך תלולית אשפה קולקטיבית, האשפה שלהם עצמם. חירייה היא תצורת-קרקע ייחודית, נוף-שארית. חומר-הבניין שלה הוא זבל, הפסולת של חיי היומיום, כל מה שנדחה, סולק ופונה. מיום שחללה להיות מזבלה פעילה, חל שינוי עצום בנוף של חירייה. מישות מלאת חיים, מצחינה ומשתנה דרך קבע, הפכה לקפואה ומאובנת. אך מתחת למעטה העפר שעוטף אותה, האשפה שלנו עודנה רוחשת חיים.

חירייה היא ישות אורגנית, והיא מצריכה בקרה מתמדת, תחזוקה ותפעול. כדי למנוע סכנות סביבתיות, נחושות התערבויות הנדסיות בתהליכים המתרששים באתר, כמו ייצוב המדרונות, איסוף וטיפול בבז-גז ובתשטיפים ומניעת חלחול מים אל תוך התל. אנו מציעים לראות את הפעולות הללו כזרים ומחוללי-שינוי. הנוף החדש של פארק חירייה יהיה תוצר שלהן.

הפארק שאנו מציעים יחשוף את ה"זבליות" של חירייה, את מוזרותה כתוצר מלאכותי עצום-ממדים. במקום להטמיע את התל בפארק איילון העתידי, אנו מציעים להגדירו כ"אי" בתוך המרחב הסובב. הנוף של חירייה עצמו יהיה תוצר הנתונים והמגבלות של הר הזבל.

לבו של פארק חירייה הוא "עמק החפצים הדחויים". מתחם נמוך זה, בתוך תל-המזבלה, משרה כיום הרגשת קלאסטרופוביה וצניחות. הצעתנו מבקשת לחשוף במתחם זה את החיים הפנימיים הרוחשים בתוך הר הזבל ולהפוך אותו למרחב שוקק חיים: פארק פעיל, מסביר פנים בתוך אחו של פרחי-בר וחורש אקליפטוס. כמו בפעולת חיטוט בערמת שיירים, יוזמן המבקד למצוא את דרכו במרחב הזה, לשוטט בין מקומות של פעילות ושהייה הסדורים ללא היררכיה נראית לעין, כאילו "הושלכו" במרחבי האחו. "עמק החפצים הדחויים", שבמבט ראשון נראה כמו פארק נעים וידידותי, יפגיש מחדש את המבקד עם "רוחות רפאים של תרבות הצריכה" באמצעות מקומות וחפצים השאולים מחיי היומיום. על ידי כך יחזור קנה-המידה האנושי אל המרחב הקולקטיבי-המופשט של הר הזבל.

"עמק החפצים הדחויים" מכותר ברמה מישורית, המעוצבת כהיפוכו הגמור. זו מוזחינה את המבקד להיפגש מחדש עם המרחב המטרופוליני באמצעות פנורמה של 360 מעלות. צורתה וממדיה של הרמה מבטאים את ההכרח באיטום התל כדי למנוע חלחול מי גשמים לתוך הר הזבל. הרמה מעוצבת כסדרה של "אגני צדפים", המוליכים את מי הגשמים אל מאגרים עונתיים בשולי העמק, אשר ישמשו להנאתם של המבקרים. אזורים שונים על גבי הרמה המישורית ישמשו לתכלית שונות: להתבוננות ורגיעה, לפעילויות ספורט, לפסטיבלים המוניים וירידים. הנוף הבלתי-מוכר, ההווי, של הרמה יעצים את תחושת הזרות, המובנית במהותו של הר הזבל.

את מתארה של המזבלה יש לשנות מעט ככל האפשר. התלולית המוזרה, תצורת-קרקע מלאכותית במישור החוף של ישראל, הפכה זה מכבר לסמל הכניסה למטרופולין של תל אביב. כדי לא לפגום בדימוי המוכר של חירייה ובהתחשב במבטים מצירי תנועה ראשיים, אותרו מקומות קריטיים לאורך שפת התל, ובהם יוכנסו שינויים קלים בלבד. מדרונות אחרים ימותנו באופן שיחדד מתוים קיימים של המזבלה.

שבילי הליכה וטיול ישולבו במדרונות כדי לקשר את פארק חירייה לשאר אזורי פארק איילון. המדרונות יכוסו בשטיח נמוך אחיד של עשבים מייצבי-מדרונות. חירייה תעמיד חזות מונוליתית מוכרת, שמסתירה מאחוריה את "עמק החפצים הדחויים" כהפתעה למבקרים.

התוואי הקיים של נחלי איילון ושפירים, המשיק כיום למדרונות המזבלה, יעוצב מחדש לצורה אובלית אשר תבטא את המלאכותיות של תוואי ערוצי הנחלים. נוף חדש של אחו-לח, כלוא בתוך צורה אובלית זו, ישמש לטיהור התשטיפים הנובעים בשולי המזבלה ויזמן חוויית נוף מיוחדת למבקרים. התיחום האובלי, המלאכותי במובהק, יגדיר את חירייה כיישנות ייחודית ונבדלת בתוך מרחב פארק איילון, שעתיד להיות הפארק המטרופוליני הגדול בישראל.